

penam infligere, elegit tamen, quod gloriosus est patientiam exercere, quam puniendo potentiam ostendere.

150. Gregor. Secundò D. Gregorius homil. 18. in Euangel. Qui pati venerat, ait, exercere iudicium volebat. Non sunt permiscendi rerum fines; Christi adventus in carne, tempus pietatis, ac misericordiae; pena autem, & castigatio ad tempus iudicij referatur. Cum accepero tempus, ego iustitias indicabo. Psalm. 74. num. 3. noluit rerum ordines inter se commiscere.

151. Albertus. Secunda quaestionis pars inquit, cur Christus ab his hominibus recedit, ac se abscondit. Cuius rei rationem literalem assignat Albertus Magnus. Abscondit se, ait, cedens furori eorum, usque dum venisset hora passionis: quam praesiniuit Pater: docens nos furorem hominum pro tempore declinare; & ad hunc sensum intelligendus est D. Augustinus. citatus cum ait. Tanquam homo à lapidibus fugit. Et D. Chryostomus, fugit Iesus ut hominem se prestaret. Ac proinde hominem se ostendens, & declarans Iesus furorem hominum fugit, & declinat.

152. Chryost. Secundò D. Chryost. Tumultuarium genus necis est lapidatio, & inter lapidum fragorem non poterant exaudiri ultima Christi mandata. Semel, & bis lapidibus Christus impetitur, hic, & Ioan. 10. num. 31 tamen semper Christus noluit inter lapidantium manus spiritum emittere, prauidet enim quod inter lapidantium tumultus ultima eius verba non poterant exaudiri, & sciebat esse valde necessarium, ut illa auribus perciperentur, ut illis multa verba infunderentur, ac in posterum pleraque mala euitarentur.

153. Rupert. Tertio Rupert. lib. 9. in Ioan. In eo quoque, inquit, quo quasi infirmus se abscondit, & exiit, victoria totius perfectionem expressit: quia non tam à lapidibus, quam à lapideis Iudaeorum cordibus fugit. Abiit, & abscondit se Iesus non à lapidibus iaciendis, sed ab oblatinatis, ac lapideis cordibus Iudaeorum; Inter enim duos lapides deserti degebat, ac recumbebat, at à cordibus Iudaeorum iniuriose expellebatur, ac multa machinatione ad mortem, ac crucem querebatur.

154. Daniel. Ita Daniel inter Palatinos ab eis tanquam captus reus accusatur, mittitur ad leones, inter eos quietus, & securus sedet; Venit Rex ad lacum, & introspectit, & ecce Daniel sedens in medio leonum. Daniel. 14. num. 39. Ibant tres pueri Hebraei inter ministros Babylonicos; à quibus tanquam regij decreti praevicariatores arguuntur. Vinciti verò proiciuntur in fornacem ardentem, in qua flamma eis non nocet, sed potius inferuit, ut combustis ligaturis securi ambulent. Daniel. 3. n. 14. Ad quid haec Dei miracula tendunt, nisi vt ostendatur, quod sancti, qui inter impios homines periclitabantur, inter indomitas feras, ac voraces ignes securiores, ac placide degant, & quos homines poscebant ad mortem, leones, ac ignes immunes seruent ad vitam Eleganter cecinit D. Paul. in Natali octavo Sancti Felicis, dicens.

Ceu quandoq; fera circum iacuerit Prophetam. Orantibus pedes linguis mulcere benignis, Naturam mutante Deo, vt damnaret acerba. Mente feros homines humana pace ferarum. Sic & crudelem confuzit flamma tyrannum. Sanctis spectantem pueris seruire caminos.

155. Ioan. 1. Cuiusditi feru. Virgente tempestate, Nauta tulerunt Ionam, & miserum in mare. Ioan. 1. num. 15. à cetò grandi dilutus est, ac euomitur est in aridam; quid est hoc, ab hominibus datur morti, à bellua excipi-

tur ad vitam. D. Hieron. Epistol. 29. de Resurrectione Domini. Quem malitia, ait, hominum perdidit, bestia esuriens custodiuit.

QVÆSTIO XXV.

Quare Iesus non solum se abscondit, sed etiam exiit de Templo?

ALBERTVS Magn. Exiit de templo designans derelictionem illorum. Ecce relinquetur domus vestra deserta. Matth. 23. Et abscondi faciem meam ab eis. Et sic dispensatione recessit Dominus. Vnde sic in praesenti loquitur Rupertus. Mala subsequenta probauerunt, vere & de templo illo exiisse, & de ciuitate illa abiisse Iesum, & ab utroq; migrasse omne Angelorum praesidium. In vltima cena dixit Christus suis discipulis. Surgite eamus hinc. Ioan. 14. num. 31. Non ordinat vt aliquis Apostolorum remaneat in domo, sed omnes mandat surgere, & abire, vt denotaretur Ierusalem derelictam à suo, ac omnium sanctorum Apostolorum praesidio. Rupertus lib. 10. in Matth. Cum terribilibus, ac reuerendis verbis istis. Quid enim erat dicere surgite eamus hinc: quando Iudas loquebatur cum senioribus, statim venturus cum cohorte, & ministris: nisi relinquere ciuitatem illam: quomodo per Prophetam Ieremiam praedixit. Reliqui domum meam, dimisi hereditatem meam: facta est mihi hereditas, quasi leo in sylua: dedit contra me vocem suam, ideo odiui eam. Ierem. 14. num. 31.

Secundò Abscondit se Iesus, & exiit de templo. Multa enim supplicia ex diuina iustitia in illum locum, & ciuitatem ob malitiam suam parabantur, ideo recedit, & abiit Iesus, vt puniat, quia si adesset non castigaret, sed miseretur. Cum Moyses, ne occideretur à Pharaone flumini exponitur, ex Dei ordinatione ad Pharaonis manus deducitur. Adultum tradidit filia Pharaonis: quem illa adoptauit in locum filij, vocauitque nomen eius Moyses. Exod. 2. num. 10. At cum Herodes armatus aduersus puerum Iesum, ex monitu Angeli mandatur Ioseph fuga in Aegyptum. Accipe puerum, & Mariam matrem eius, & fuge in Aegyptum. Matth. 2. num. 13. Puero Iesu, vt ab Herode liberetur, praecipitur fuga, cur in aula Herodis non custoditur, vt Moyses in Palatio Pharaonis; aequaliter diuina potentia sicut potuit vnum inter vlnas tyranni illatum seruare, sic potuit & alium? Moyses, vt creatura sit in aula illius, quem postea ipse est percussurus, hoc enim solent homines in valde sibi coniunctos facere; At Iesus vt Deus necesse est vt ab Herode fugiat, & recedat, vt eum ob sua magna scelera sit puniurus. Non enim diuina pietas inspicere hominem morte, & supplicio cruciatum, absque eo, quod ei subueniret, & protegeret. D. Chrysolog. ferm. 135. Herodes hostis natura; omnibus malus, suis peior, pessimus sibi, quem Christus, non vt euaderet, sed ne videret, aufugit. De hac re vide multa tom. 3.

verb. Oculis.

QVÆ

QVÆSTIO XXVI.

Quare lapidantibus Iudaeis non occurrit, ac respondit Dominus aliquod verbum, vt in alio simili euentu fecit?

158. Ioan. 10. V M Iesus esset in porticu Salomonis, ac loqueretur cum Iudaeis. Susceperunt ergo lapides Iudaei, vt lapidarent eum. Respondit eis Iesus: Multa bona opera ostendi vobis, propter quod eorum opus me lapidatis? Ioan. 10. num. 31. Cum in hoc euentu essent Iudaei lapidibus armati aduersus Iesum; non ab eis fugit Dominus, sed eorum furori verbis occurrit. At in praesenti valde diuerso modo se habet, nihil eis dixit, sed ab eis se abscondit, & recedit.

159. Gregor. D. Gregorius homil. 18. in Euangel. ait: Imitatione etenim Dei gloriosus est iniuriam tacendo fugere, quam respondendo superare. Suo exemplo nos voluit Dominus informare, vt ab iratis aduersariis potius eueamus tacendo fugere, quam respondendo deuincere, ac triumphare. Cum vidisset Iacob fratrem suum Esau aduersus se itatum ob benedictionem parentis ei concessam, fugit, & abiit in Mesopotamiam, Genes. 28. num. 4. Cur fratrem suum Iacob non studet demulcere, illud enim euenerat ex Dei iudicio sicut dictum erat: Maior seruet minori. Deinde Esau iam vendiderat primogenita sua Iacob, Genes. 25. num. 34. Cur his rationibus non cogitat Iacob iratum fratrem deuincere, sed absque aliquo verbo cum eo habito recedit, & fugit? voluit potius tacendo fugere, quam respondendo superare.

D. Ambrosius de fuga saeculi cap. 3. Non erubescamus, ait, fugere, gloriosa enim haec fuga est: fugere à facie peccati, sic fugit Iacob, Genes. 28.

160. Cyrill. Ioan. 10. Pro diuersitate infirmitatis remodit applicanda. Secundò respondet D. Cyrillus Alexandrinus lib. 7. in Ioannem, cap. 11. Iesus, ait, nullo cum ipsis communicato sermone abscondit se, & exiit de templo, Ioan. vero 10. Cum Iudaei eadem laborarent infamia, more peritissimi Medici, aliud ipsis adhibet medicamentum: vt nihil non tentatum relinqueret, quod eorum saluti conducere putaretur. Optimus Medicus pro varietate morborum scit vana remedia adhibere, vt furiosi declinentur, aliquando ad fugam, aliquando ad placida verba recurrit Dominus: sicut enim furibundi saepe fuga euitantur, sic & saepe pro loco, & tempore leni, ac suauiter mitigantur; quod pergens confirmat D. Cyrillus, Quod nobis, ait, ipse David suo prodit exemplo, cuius districtum mucronem, ipsa Abigail vxor eius suauiter eloquentia, & humanitate, vagina recondit. Dixitque ei David: Benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quae prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, 1. Regum 25. num. 32.

161. Tertio, & proprius ad praepositam quaestionem accedamus. Cur in porticu Iudaeis iumentibus lapides occurrit verbis Christus, hic verò in templo nil respondet, sed abscondit se, & exiit de templo: Ex ipsa circumstantia loci ratio sumenda est. Porticus erat extra templum, ante illius faciem, 3. Regum 6. num. 3. At Christus in nostro textu erat intra templum docens; & qui extra templum delinquit, eius salus non est desperanda, sed multis curanda est. At qui intra templum criminetur, ita eius malitia execrabilis, vt immedicabilis quodammodo videatur. Vnde ait Origenes homil. 4. in Leuitic. Imere est enim, ait, peccare in Sylueira in Euang. Tom. 1 V.

Sanctis, & peccare extra Sancta. Quid enim grauius etiam apud homines, quam in propria domo quempiam aggredi, iniuria afficere, & indignis modis tractare.

Ait Deus ad Ezechielem 8. num. 6. Fili hominis putas, vides tu quid faciant isti, abominaciones magnas? & ostendit ei omnem similitudinem reptilium, & animalium; & rursus num. 13. Et dixit ad me: adhuc conuersus videbis abominaciones maiores: quas isti faciunt. Et respexit. Ecce mulieres sedebant plangentes Adonidem, id est res mundiales, vt explicat D. Hieron. Et rursus num. 15. Et dixit ad me: Cerè videri filii hominis: adhuc conuersus videbis abominaciones maiores his. Et introductus. Vidit quasi viginti quinque viros dorsa habentes contra templum Domini: & statim subdit Deus num. 18. Ego faciam in furore: non parceret oculus meus, nec miserebor: & cum clamauerint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos. Cur versantibus in hac vltima abominatione tantum supplicium infligitur, vt dicatur: Non parceret oculus meus, nec miserebor? Vnde crescebat malitia posterior super priores abominaciones? licet in omnibus aliis spurcicia idololatriae, ac vitiorum, tamen peculiariter in vltima abominatione contemptus templi inueniebatur. Viginti viri dorsa habentes contra templum, ex qua templi irreuerentia sic augebatur malitia, vt diuina pietatis viscera claua viderentur. Dionysius Carthusianus, Dorsum, ait, contra Deum, & eius templum, vorrentes, grauissima sunt ista peccata, ego faciam in rigore iustitiae vltionem in eos, & ad misericordiam non exaudiam.

162. Ezech. 8. Hieron. Cur versantibus in hac vltima abominatione tantum supplicium infligitur, vt dicatur: Non parceret oculus meus, nec miserebor? Vnde crescebat malitia posterior super priores abominaciones? licet in omnibus aliis spurcicia idololatriae, ac vitiorum, tamen peculiariter in vltima abominatione contemptus templi inueniebatur. Viginti viri dorsa habentes contra templum, ex qua templi irreuerentia sic augebatur malitia, vt diuina pietatis viscera claua viderentur. Dionysius Carthusianus, Dorsum, ait, contra Deum, & eius templum, vorrentes, grauissima sunt ista peccata, ego faciam in rigore iustitiae vltionem in eos, & ad misericordiam non exaudiam.

163. Grauior culpa pa Adami, quam Petri. Quis dabitur, quod ex circumstantia loci multum augeatur culpa, sententia est D. Ambrosij, quod grauior exiterit culpa Adami, quam D. Petri. Cum culpa D. Petri ex multis circumstantiis maior appareret; ipse erat princeps Apostolorum, totius Ecclesiae Pontifex designatus, & commisit crimen tempore Passionis, quando salus totius generis humani negotiabatur. Verba clarè D. Ambrosius in cap. 23. Luc. ad illa verba: Petrus verò sequebatur à longè, sic loquitur: Adamus in paradiiso labitur, vbi non venialis culpa: Petrus in pratorio Iudaeorum, vbi difficilis innocentia.

Culpa ex circumstantia templi grauior.

Carthusian.

Luc. 23. Ambrosi.

CAPVT XVIII.

Cæcus à natiuitate.

164. Et praeteriens Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate.

165. Et interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur.

VERSIONES.

Syriacus n. 1. Vidit hominem cæcum ab vtero matris suae.

Arabicus. Vidit hominem cæcum natum.

FF Syria

Syriacus n. Dicentes, Magister noster quis peccauit? Ioh. Casian Quid peccauit hic, aut parentes eius?

EXPOSITIO I.

AIETANVS, ac Ianfenius, & Hugo existimant, quod hæc non sint consequentia cum antecedentibus, ac proinde, quod cum Christus exierit de templo, tunc quod cæcum à natiuitate non viderit; nam Christus abscondit se, & exiit de templo, & quando cæcum sanauit, aderant discipuli.

Caietan. Ianfen. Hugo.

Chrysof. Cyrill. Euthym. Theophyl. Beda. D. Thom. Bonau. Tolet.

Preteriens Iesus. Locum quendam, vel per viam, vt aliqui volunt, vel per ianuam templi, in qua, vt vult Chrysofomus homil. 56. Cæcus hic, ait, mendicabat, & sedebat ad templi ianuam.

Interrogauerunt eum discipuli eius. Id est, Apostoli: Oculi Domini, ait Ifidorus in Catena Græca, vehementer defixi in cæcum prouocauerunt discipulos ad interrogandum. Rabbi. Syriacus, Magister noster. D. Augustinus: Magistrum, ait, appellant, quia discere desiderabant.

QUESTIO I.

Quare Christus Dominus pertransiens sanat cæcum, cum sedens doceret in templo?

PERTRANSIENS Dominus sanat cæcum. D. Ambrosius epist. 75. Ergo, ait, nec nos qui

dem præterire debemus, quem prætereundum Dominus non putauit. Suo exemplo nos informat Dominus, vt morbo, ac necessitate oppressos abique subleuamine cum possimus, ne prætereamus; sicut Dominus non prætergreditur cæcum sine concessio sanitatis dono, ac salutis documento dato. Credis in filium Dei? Psalm. 18. num. 6. Exultauit, vt gigas ad currendam viam.

Christus doctrina ac beneficentia per omnes transfuit.

Psalm. 18.

Brunon.

August.

5.

Christus nescit stare in vno loco, quin beneficit. Act. 10. Matth. 8. Matth. 9.

Secundò. Præteriens. Nescit mundi redemptor in vno loco stare, sed multa lustrat, ac percurrit, vt omnibus beneficentia suæ dona largiatur. Qui pertransit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo, Actor. 10. num. 38. Per terram Gerusalem ambulus meus Iesus homines à dæmonio liberat. Matth. 8. num. 32. Et statim cap. 9. num. 1. subdit Euangelista: Et ascendens in nauiculam transfretauit, & venit in ciuitatem suam.

Chrysof.

Seneca.

6.

Ioan. 8.

Christus sedens agit de communi, transiens de particulari.

7.

Exod. 3.

D. Basil.

Deus in rubo incumbens, in foramine petra transfuit. Exod. 33.

Tertiò. Maximè ad nostram quæstionem superior cap. 8. num. 2. scribit noster Ioannes, quod Christus Dominus venit in templum, & sedens docebat eos, hic verò præteriens vidit cæcum, quem sanat. Cur illic sedet, hic verò velut per viam transiens sanat? Vbi communi salutis, ac totius populi bono consulitur, moras trahit, ac veluti magno consilio agens sedet: at cum vnus causa pertractatur, tanquam pertransiens illi prouidetur, ac sanitatem impartitur, vt totus rei communi, non particulari negotio deditus videatur.

Vt educeret Dominus populum suum de captiuitate Egypti, ac tyrannide Pharaonis, qua grauissimè premebatur. Apparuit Dominus Moyse in flamma ignis de medio rubi, Exod. 3. num. 2. quod explicans D. Basilus Magnus in cap. 6. Isaiæ: Incumbebat, ait, Dominus planta, neque tamen exurebat. Erat Dominus in rubo, tanquam moras habens, ac veluti sedens; postea verò cum Moyses maximè flagraret videndi Dei faciem desiderio; ait illi Deus: Cumq; transibit gloria mea, ponam te in foramine petra, & videbis posteriora mea. Exod. 33. num. 22. Ad quid tanta rei differentia; in rubo apparet incumbens Dominus, at in petra pertransiens se habet; ad quid tanta diuersitas? In planta res erat de totius populi salute, ac libertate. In sotamine verò petra se exhibebat Dominus, vt optatis Moyses satisfaceret, & si incumbens omnium votis, ac salutis attendit, pertransiens

pertransiens verò vnus petitioni, ac desiderio condescendit.

8. Vt populus Israeliticus possideret Promissionis terram, contra quinque reges pugnat Iosue, ad victoriam complendam, Soli ac Lunæ indicit stationem. Sol contra Gabaon ne mouearis, & Luna contra vallem Aialon. Et subditur: Steterunt Sol & Luna, Iosue 10. num. 13. Aliter factum est cum rege Ezechia, cui pro salute concessa in signum datur, vt Sol retrocedat. Ecce ego reueri faciam umbram linearum, & per quas descenderat in horologio Achaz in Sole, Isa. 38. n. 8. Cur in primo euentu Sol, & Luna fixo gradu stant; in secundo verò non suo situ permanent, sed continuo motu retrocedunt? In Iosue communis populi res agebatur; in Ezechia verò suæ salutis certitudini respiciebatur; quæ enim communia stabili, & alto consilio fiunt, quæ autem particularia veluti obiter, ac transitorio gradu disponuntur.

Iosue 10.

Isai. 38.

Sol cū Iosue stas, apud Ezechiam retrocedit.

August.

5.

Christus nescit stare in vno loco, quin beneficit. Act. 10. Matth. 8. Matth. 9.

QUESTIO II.

Quisnam esset iste cæcus, & quid significet?

9. Quis & qualis fuerit iste cæcus?

Cæcus iste vocabatur Cedoninus, siue Celidonius; fuit vir sanctus, & Apostolicus, vt patet ex eius verbis infra num. 39. Credo Domine, & procidens adorauit eum. Cuius vitam scripsit Petrus de Natalibus Episcopus Esquilinus in Catalogo Sanctorum, lib. 5. cap. 105. Cedoninus Episcopus, ait, vel Sidonius fuit iste cæcus à Natiuitate, quem Dominus lutum ex spuro faciens, & oculos liniens illuminauit, vt habetur Ioan. 9. qui & ab aliquibus dicitur fuisse vnus ex 72. Christi discipulis. Sine autem ex numero illorum fuerit, siue non; planum habetur ex Chronicis, & gestis discipulorum, quod Christi discipulus fuit. Et post Ascensionem Domini ab Apostolis baptizatus, sancto Maximo specialiter adhestit; & cum eodem, & Lazaro, atque sororibus eius nauicula impositus, à finibus Indorum expulsus fuit. Et post pauca subdit: Ipse in ministerio Maximi Aquensis ciuitatis Episcopi permansit; & eiusdem predicationis coadiutor: ubi & post dies multos in pace quieuit, & iuxta Magistrum reconditus iacuit. Quod etiam tradunt Carthusianus, & alij.

Petr. de Nar.

Seneca.

6.

Ioan. 8.

Carthuf.

10.

Chrysof.

Cæcus sine lit.

11.

Cyrril. Rupertus. Alb. Magg. Carthuf. Hugo.

Matth. 15. Populus gentilius. Actor. 15.

Cæcus autem valde miro, & extraordinario modo cæcus erat, vt de illo affirmat D. Chrysofomus in Imperfecto, homil. 32. Cæcus iste, ait, contra regulam nature sine oculis creatus erat. Quòd ita intelligo, vt palpebræ essent conglutinatæ cum maxillis, quod maximè inferuit ad commendationem miraculi.

Mysticè cæcus iste, vt existimant D. Cyrillus, Rupertus, Albertus Magnus, Carthusianus, Hugo, & alij, populum gentilem designabat; nam exiens Christus Dominus de templo Iudæorum, cum nolissent recipere Euangelium, se transtulit ad populum gentilem, qui nulla à maioribus accepta vera Dei cognitione quasi cæcus à natiuitate extabat, eumque prætereundo curauit Dominus, quia ad eum missus non erat, sed ad oues quæ perierunt domus Israel, Matth. 15. num. 24. Sicque dixerunt Paulus, & Barnabas, Actorum 13. num. 46. Sylueira in Euang. Tom. 1V.

Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quia repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad gentes. D. verò Augustinus tractat. 44. Beda, Haymon & alij, totum genus humanum significare hunc cæcum autumant; cæcus enim à natiuitate sua est, quia omnes sumus: Natura filij ira, Ad Ephes. 2. num. 3.

August. Beda. Haymon.

Ad Ephes. 2.

11.

Tertiò, hic homo naturaliter cæcus miserum hominis statum exprimebat, sed præter hanc sunt alia: duæ species cæcitatatis. Vna, quæ non visa, visa æstimantur; altera verò, qua visa reputantur non visa, quod notauit Tertullianus in Apolog. cap. 10. Dns species, ait, facile concurrunt, vt qui non vident, quæ sint, videre videantur, quæ non sunt. Misit rex Syriæ militibus armatos, vt caperent Elifæum; orante Propheta percussit eos Dominus cæcitate, ne viderent, tunc Elifæus eis obuiam ait, non est hæc via, neque ista est ciuitas. Sequimini me, & ostendam vobis virum, quem queritis: Duxit ergo eoa in Samariam, 4. Regum cap. 6. num. 19. posuitque eos in medio inimicorum suorum: Ecce miseri milites, cum captiui essent inter suos hostes suam captiuitatem non videbant; & cum in Samaria non esset domus Prophetæ, ibi tanquam eam visam, & obtentam reputabant.

Tertull.

Non visa, visa æstimantur.

4. Reg. 6.

13. Syriacus.

Malum valde velox in hominem.

Actor. 3.

Basil. Sel.

14. Matth. 3.

Malum hominis à conceptu.

Chrysof.

QUESTIO III.

Quare Christus exiens de templo videt cæcum, quem sanat?

ERBELLE notat D. Chrysofomus homil. 55. Quod cum Iudei sermonem ipsius audirent, & cæcum ad pedes eius adducere, ait illi: Vnde tu es? Respondit: De Iudæa, et quædam alia.

15. Chrysof.

FF 2